

SUOMEN MONIKKOPERHEET RY:N LAUSUNTO TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVOVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSEEN (HE 112/2006 VP) VANHEMPAINPÄIVÄRAHOJA JA TYÖNANTAJAKUSTANNUSTEN KORVAAMISTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMISESTA

Monikkoperhe on perhe, johon on syntymässä tai jo syntynyt useampi kuin yksi lapsi kerralla. Vuonna 2005 kaksoset syntyivät 845 perheeseen ja kolmoset 7 perheeseen. 2000-luvulla monikkolasten määrä on vakiintunut nykyiselle tasolle.

Hallituksen esitykseen ei sisälly juurikaan tietoa voimassaolevasta lainsäädännöstä monikkoperheiden osalta eikä muutosesityksiä monikkoperheiden osalta. Monikkoperheen isä on oikeutettu yhteensä yhteen isyysrahaan kaikista kerralla syntyvistä monikkolapsistaan. Monikkoperheessä vanhempainrahakauden pituus on 158 arkipäivää pidennettynä 60 arkipäivällä toisesta samalla kertaa syntyvästä lapsesta lukien. Pidennys on siis 60 arkipäivää kaksosista ja 120 arkipäivää kolmosista. Tämä pidennys on mahdollista pitää heti lasten synnyttyä siten, että isä käyttää vanhempainvapaan pidennystä äidin ollessa äitiyspäivärahalla.

SUOMEN MONIKKOPERHEET RY:N ESITYS

Hallituksen esitystä (HE 112/2006 VP) tulisi muuttaa siten, että kustakin monikkolapsesta syntyy oikeus isyysvapaaseen samoin edellytyksin kuin yksittäin syntyneestä. Isyysrahaan oikeuttavan ajan pituudeksi tulisi muuttaa isyysrahaan oikeuttavan ajan määrä *kerrottuna kerralla syntyneiden lasten lukumäärällä*.

Monikkoisän oikeus isyysvapaaseen jokaisesta kerralla syntyvästä lapsesta edellyttäisi, että ensimmäinen maksettu isyysvapaa on ollut lain tultua voimaan.

Hallituksen esitystä tulisi muuttaa myös siten, että siihen sisältyisi vanhemman oikeus valita 158 arkipäivän vanhempainrahakauden jälkeen *käyttääkö hän monikkoperheille tarkoitettua vanhempainrahakauden pidennyksen vai ei*. Pidennys sinänsä on monikkoperheille tarpeellinen, mutta vapaavalintaisuutta esitetään, koska tällä hetkellä ei-vapaavalintaisesta vanhempainrahakaudesta kärsii pieni, mutta kaikkein pienituloisin monikkoperheellisten ryhmä. Pidennyksen vapaavalintaisuutta tarvitaan niin kauan kuin vanhempainrahan sairausvakuutuslain mukainen vähimmäismäärä on pienempi kuin muut etuudet.

PERUSTELUT LAPSIKOHTAISELLE ISYYSVAPAALLE

Nykyisessä lainsäädännössä monikkoisällä on oikeus saada isyysraha vain yhdestä kerralla syntyvästä lapsesta ja toisena, kolmantena jne. syntyvä lapsi jää ilman isälle myönnettä isyysvapaa. Hallituksen esityksestä ei löydy tähän korjausta. Tämä syrjii osaa monikkolapsista. Nykyinen raskauskohtainen isyysvapaa on vastoin Suomen perustuslain 6 pykälää, jonka mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä. Tasavertainen kohtelu sisältyy myös YK:n Lapsen oikeuksien julistukseen, johon Suomi on sitoutunut.

Yhtenä isyysrahan myöntämisen yleisenä perusteluna on isä-lapsisuhteen kehittymisen tukeminen. Myös jokaiseen monikkolapseen isä luo suhteen erikseen. Siksi myös monikkoperheessä isällä ja jokaisella lapsella tulee olla oikeus keskinäisen isä-lapsisuhteen tukeen yksilökohtaisesti. Tarvetta tukeen on varsinkin kun kiintymyssuhteen syntymistä voivat viivästyttää monikkolapsille tyypillinen keskosuus, riskiraskaudesta seuraavat terveydelliset huolet, lasten teho-osastohoitot sekä tarve luoda samanaikaisesti yksilöllinen suhde useampaan kuin yhteen vauvaan.

Suomen Monikkoperheet ry:n esitys isyysvapaan muuttamisesta lapsikohtaiseksi pyrki hallituksen esityksen hengen mukaisesti turvaamaan vakuutetuille mahdollisimman tasa-arvoisen oikeuden osallistua lapsen hoitoon perhetyyppistä riippumatta.

Moninkertaisen onnen lisäksi monikkolapset tuovat mukanaan myös moninkertaisen työn. Vanhemmuuden opettelussa on tällöin moninkertaiset haasteet. Monikkoperheessä isän mahdollisuus osallistua hoitoon on tärkeää perheen jaksamiselle ja selviytymiselle. Usein monikkolasten tarve kotihoitoon on ajallisesti pidempi monikkolapsille tyypillisen ennenaikaisuuden ja hoito-ongelmien vuoksi. Isyysloma tulisi säätää monikkoperheille lapsikohtaiseksi, jotta molemmille vanhemmille jäisi aikaa monikkovanhemmuuden opettelulle lasten syntymän jälkeen.

Lapsikohtainen isyysvapaa saattaisi vähentää monikkoperheiden muuta hoitoavun tarvetta ainakin kaksosperheiden osalta. Useimmat monikkovanhemmat tarvitsevat palkattua ulkopuolista apua lastensa hoitoon varsinkin työteliäimmässä vauva- ja pikkulapsivaiheessa.

Vanhempainvapaakauden monikkopidennyksen käyttöä joustavoitettiin vuonna 2003 siten, että pidennyksen voi käyttää heti lasten synnyttyä. Sinänsä tarpeellinen joustavoittaminen ei poista sitä tosiasiaa, että monikkoisän oikeus isyysvapaaseen ei koske kaikkia syntyviä lapsia.

PERUSTELUT VANHEMPAINVAPAAN MONIKKOPIDENNYKSEN VAPAAVALINTAI -SUUDELLE

Monikkoperheille tarkoitettu, sinänsä tarpeellinen vanhempainrahakauden pidennys (60 arkipäivää/lapsi lisää toisesta samalla kertaa syntyvästä lapsesta alkaen) on epädullinen niille vanhemmille, jotka ovat olleet työelämän ulkopuolella ennen raskautta ja saavat vanhempainrahaa sairausvakuutuslain vähimmäismäärän eli 15,20 euron suuruisena päivää kohti. Vähimmäispäivärahalla olevalle vanhemmalle voi olla edullisempaa siirtyä esim. lasten kotihoidon tuelle heti 158 arkipäivän vanhempainvapaakauden jälkeen ja jättää vanhempainvapaakauden monikkopidennys käyttämättä.

Nykyinen ei-vapaaavaintainen monikkopidennys on erityisen epädullinen silloin kun vanhempainrahalla oleva vanhempi saa vanhempainrahan vähimmäismääräisenä ja puolison tulot ovat matalat. Suomen Monikkoperheet ry:n esityksen mukainen muutos tukisi heikoimmassa asemassa olevien lapsiperheiden asemaa.

SUOMEN MONIKKOPERHEET RY:N ESITYKSEN KUSTANNUSVAIKUTUKSET

Kaksosia syntyy noin 850 paria vuodessa ja kolmosia noin 10 triplettiä. Isyysvapaan lapsikohtaiseksi muuttaminen koskisi vuodessa maksimissaan noin 860 isää ja merkitsisi nykykäytäntöön verrattuna noin 870:ä (850 kaksosista, 20 kolmoslapsista) uutta isyysvapaata, mikäli kaikki monikkoisät käyttäisivät uudistuksen hyväkseen.

Monikkoperheiden isyysloman pidentämisestä aiheutuvat kustannukset valtiolle ovat vähäiset. Kustannukset kohdentuvat työtulovakuutuksen kautta työnantajien, palkansaajien ja yrittäjien maksamiin vakuutusmaksuihin. Kuntien talouteen uudistuksella voisi olla jopa menoja pienentävä vaikutus, koska kunnallisen lapsiperheen kotipalvelun tarve voisi kaksosten perheiden osalta vähentyä.

Vanhempainvapaakauden monikkopidennyksen muuttaminen vapaaavaintaiseksi on kustannusvaikutuksiltaan kokonaisuutena vähäinen.

Jyväskylässä 26.10.2006

Ulla Kumpula
toiminnanjohtaja
Suomen Monikkoperheet ry
toiminnanjohtaja@monikkoperheet.inet.fi, GSM 050 328 0730, www.suomenmonikkoperheet.fi